

HÖGSKOLAN
DALARNA

Examensarbete

Kandidatuppsats

Undervisning i svenska som andraspråk ur

läraperspektiv

**Fyra lärares beskrivningar av andraspråksundervisning i
högstadiet**

**Descriptions of teaching in Swedish as a second language from
teacher perspective**

Författare: Vida Hassan

Handledare: Berit Lundgren

Examinator: Christian Hecht

Ämne/huvudområde: Svenska som andraspråk

Kurskod: SS2012

Poäng: 15 hp

Examinationsdatum: 180612

Vid Högskolan Dalarna finns möjlighet att publicera examensarbetet i fulltext i DiVA. Publiceringen sker open access, vilket innebär att arbetet blir fritt tillgängligt att läsa och ladda ned på nätet. Därmed ökar spridningen och synligheten av examensarbetet.

Open access är på väg att bli norm för att sprida vetenskaplig information på nätet. Högskolan Dalarna rekommenderar såväl forskare som studenter att publicera sina arbeten open access.

Jag/vi medger publicering i fulltext (fritt tillgänglig på nätet, open access):

HÖGSKOLAN
DALARNA

Ja

Nej

Högskolan Dalarna – SE-791 88 Falun – Tel 023-77 80 00

Abstract

Syftet med studien var att undersöka några lärares beskrivningar av sin undervisning i svenska som andraspråk med fokus på hur undervisningen planeras, vilka utmaningar som lärarna kan ställas inför samt deras upplevelser av andraspråksundervisning. Studien utgick utifrån ett sociokulturellt perspektiv på lärande och genomfördes med en kvalitativ metod som användes för att samla in material utifrån fyra lärare verksamma på en högstadieskola, varav en av lärarna undervisar i en förberedelseklass med nyanlända elever. Studien visade att de fyra intervjuade lärarna beskrev olika arbetssätt i undervisningen som inkluderade samspel och de hade det gemensamt att de planerade undervisning som ansåg gynnade elevernas språkutveckling. Lärarna beskrev utmaningar så som kulturkrockar, olika kunskapsnivåer hos eleverna och betygssättning. Lärarna uttryckte delade åsikter om förstaspråkets roll i andraspråksundervisningen. Användandet av elevernas förstaspråk i undervisningen tillämpades av en av lärarna, medan två av lärarna inte var säkra på hur förstaspråket kan inkluderas i andraspråksundervisningen eller vilken innebörd förstaspråket skulle uppfylla.

Nyckelord:

Svenska som andraspråk, flerspråkighet, modersmål, andraspråksundervisning

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syfte.....	2
3. Teoretisk utgångspunkt.....	2
3.1 Det sociokulturella perspektivet.....	2
3.2 Andraspråksundervisning och språkutveckling	4
3.3 Flerspråkighet och lärande.....	5
4. Tidigare forskning.....	6
5. Metod.....	8
5.1 Urval.....	8
5.2 Presentation av deltagarna	9
5.3 Datainsamling	9
5.4 Genomförande.....	10
5.5 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.....	10
5.6 Bearbetning och analys	11
5.7 Etiska överväganden	12
6. Resultat	12
6.1 Sociokulturell undervisning.....	13
6.2 Stöd och inkluderande undervisning.....	14
6.3 Planering av undervisning i svenska som andraspråk	15
6.4 Lärarnas beskrivningar av utmaningar i undervisningen i svenska som andraspråk.....	18
6.5 Flerspråkighet i klassrummet.....	19
6.6 Lärarnas beskrivningar av bemötandet av andraspråkselever i undervisningen	21
7. Analys av resultat utifrån sociokulturellt perspektiv	22
8. Diskussion.....	24
8.1 Resultatdiskussion.....	24
8.1.1 Hur beskriver läraren sin planering i svenska som andraspråk?.....	24
8.1.2 Hur beskriver läraren utmaningar i undervisningen i svenska som andraspråk?	26
8.2.3 Vilka upplevelser har läraren från undervisningen i svenska som andraspråk?.....	27
8.2.4 Vilken roll ger lärarna modersmålsundervisningen för sina elever?.....	28
8.2 Metoddiskussion	29
8.3 Slutsatser	30
8.4 Förslag på vidare forskning.....	31
9. Referenslista.....	32
9.1 Bilaga 1	34
Intervjuguide	34
9.2 Bilaga 2.....	36
Informationsbrev	36
9.3 Bilaga 3.....	36

Samtyckesbrev	37
---------------------	----

1. Inledning

Intresset för svenska som andraspråk väcktes för fem år sedan, i början av min läraranställning i svenska som andraspråk. Under fem år har jag betraktat andra svenska som andraspråklärare och deras undervisning samt deltagit i diskussioner kring förbättring och utveckling av undervisning i svenska som andraspråk, men också svenska som andraspråks betydelse i samhället. Skolverket (2017) poängterar att språket är ett redskap och för att eleven ska lära sig ett språk behöver förutsättningar för språkinläring uppnås. Förutsättningarna kan vara individens förmåga att tänka, kommunicera, uttrycka identiteten, känslor, tankar och även en förståelse. Svenska som andraspråk är ett ämne som enligt Skolverket (2017) ska utgå ifrån ovannämnda förutsättningar för alla elever men specifikt för elever som inte har svenska som modersmål. Det vill säga att eleverna ska få möjligheten till att använda språket för att kommunicera, skriva och läsa och även utveckla förmågor genom utformning av egna tankar, reflektioner och åsikter. Enligt kursplanen för svenska som andraspråk ska undervisningen ge eleverna förutsättningar till att formulera sig i tal och skrift, läsa och analysera skönlitteratur och andra texter, anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang, välja och använda språkliga strategier, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer samt söka information från olika källor och vara källkritisk (Skolverket, 2017).

I denna studie undersöks lärares beskrivningar av svenska som andraspråk på grund av betydelsen för deras arbete och betydelsen av olika beskrivningar av undervisning som kan leda till diskussioner kring ämnet svenska som andraspråk.

Syftet med studien är att undersöka några lärares beskrivningar av undervisning i svenska som andraspråk med fokus på hur undervisningen planeras, vilka utmaningar som lärarna kan ställas inför, upplevelser av andraspråksundervisning och även vilken roll lärarna ger modersmålsundervisningen.

Lärarnas beskrivningar av undervisning sker med andraspråkselever i högstadiet mellan årskurs 7-9 samt andraspråkselever som varit i Sverige i mindre än fyra år och går i en förberedelseklass. I en förberedelseklass finns det nyanlända elever som vistats i Sverige på olika villkor men också under olika förhållanden, så som asylsökande, ensamkommande eller elever som kommit med sina vårdnadshavare. Svenska som

andraspråk är ett ämne som är relevant i en förberedelseklass samt för elever som enligt Skolverket (2017) inte kan tillräckligt med svenska för att följa ordinarie undervisning. Studiens syfte är att lyfta fram lärares beskrivningar av undervisning i svenska som andraspråk, och det är betydelsefullt att få resultat från lärare med elever på olika nivåer i det svenska språket. Därav inkluderandet av beskrivningar av undervisning i svenska som andraspråk från en lärare i en förberedelseklass.

Wedin (2011) poängterar att möjligheten till delaktighet baseras på demokratiska ambitioner i våra skolor, där elever får en chans till lärande och utveckling trots social eller språklig bakgrund. Skolan är även en plats som är avgörande för utveckling av det kunskapsrelaterade skolspråket för andraspråkselever.

2. Syfte

Syftet med föreliggande uppsats är att undersöka fyra lärares beskrivningar av sin undervisning i svenska som andraspråk i högstadiet. Studien kommer att utgå från följande frågeställningar:

- Hur beskriver läraren sin planering av undervisning i svenska som andraspråk?
- Hur beskriver läraren utmaningar i undervisningen i svenska som andraspråk?
- Vilka upplevelser har läraren från undervisningen i svenska som andraspråk?
- Vilken roll ger lärarna modersmålsundervisningen för sina elever?

3. Teoretisk utgångspunkt

I denna del av studien redogörs det sociokulturella perspektivet som grund för studien och som betydelsefull utgångspunkt, därefter följs det av två underrubriker som lyfter litteraturens aspekter om andraspråksundervisningen, flerspråkighet och lärande.

3.1 Det sociokulturella perspektivet

Min studie har sin grund i det sociokulturella perspektivet utvecklad utifrån den sovjetiska psykologen Vygotskijs idéer om lärande och utveckling. En av de viktigaste utgångspunkterna i det sociokulturella perspektivet var att barnet formas i samspel med

sin omgivning (Säljö, 2015:94). I omgivningen lär sig barnet inte enbart hur ett språk talas utan man utvecklar även en identitet, lär sig om världen och sig själv. Säljö (2015) nämner att Vygotskijs ansåg också att det är genom språket människan kan beskriva, tolka och analysera världen på flertal sätt men människan blir också tänkande varelser genom att vara deltagare i kommunikation med andra (Säljö 2015:95). Säljö (2013) nämner exempel på kommunikativa situationer som människan deltar i men också bemöter, vilket blir exempel på institutionella arrangemang människan socialiseras in i (Säljö 2013:47). I de kommunikativa situationerna krävs det att människan socialiserar sig, interagerar och samspelar i grupper med andra klasskamrater.

Hammarberg (2013) nämner att den sociokulturellt baserade andraspråksforskningen växte fram under 1990-talet och den har bidragit till att fokus har legat på dialogen som en kollaborativ och språkutvecklande process (Hammarberg 2013:64). Inlärarna sågs som talare och lyssnare i utvecklingsprocesser som verkställdes i interaktion. Inlärarnas mentala aktiviteter ska inte betraktas som individuella, utan betraktas som ett resultat av interaktion mellan individer i ett sociokulturellt sammanhang. Det sociala samspelet är en väsentlig motivation i språktillägnet, det vill säga att det sociala samspelet bidrar med att skapa motivation och drivkraft hos inläraren för att ta sig an språket (Hammarberg 2013:65).

Ytterligare förutsättningar i det sociokulturella perspektivet var att stöd är ett behov vi har i vårt lärande men också agerande (Lindberg 2013:492). Det innebär att vi är i behov av stöd tills vi utvecklas samt kan verka självständigt. I klassrummen idag kan man uppnå olika metoder av stöd från lärare och mediering av olika verktyg som exempelvis instruktionsbok och ordbehandlingsprogram (Lindberg 2013:493). Lärarens stöd speglas i planering av undervisningen, där elevens behov och förutsättningar tillgodoses genom förklaringar av ord och begrepp samt förenklade texter, om det behövs.

Det sociokulturella perspektivet betraktar inte kunskaper och förmågor som något oföränderligt utan som något växande, föränderligt och som kan stegvis behärskas självständigt och med kontroll beroende på situation och sammanhang (Lindberg 2013:493).

Stöd och utmaningar i klassrummet är aspekter som gynnar elevers andraspråksutveckling i det aktuella språket, enligt Gibbons (2008). Eleverna får möjligheten att engagera sig i ett kreativt tänkande, konstruera egna förståelser och hantera information genom att vara delaktiga i samtal med andra elever. Gibbons (2008) nämner det sociokulturella tillvägagångssättet genom att undervisning och lärande sker i en samverkande läroprocess. Det vill säga att undervisningen sker genom engagemang från lärare och elev samt genom uppgifter som knyts an till det verkliga livet. Undervisningen och uppgifterna kan imitera autentiska sätt att tänka, vara och prata i samhället. Det ska enligt Gibbons (2008) väcka intresse och engagemang för lärande och språkutveckling men också en möjlighet för eleven att vara aktiv och delaktig för sitt eget lärande.

3.2 Andraspråksundervisning och språkutveckling

Enligt Cummins (2001) bidrar en aktivering av elevers tidigare kunskaper, effektivare inlärningsprocess. Det vill säga att det utgörs en viktig del i vad eleverna har med sig till den nya inlärningsituationen som i sin tur gör ny information kontextinbäddad och förklarlig. Cummins (2001) påpekar dock att andraspråkselever har varierande bakgrunder och de tidigare kunskaperna i ett visst ämne kan vara varierande.

Cummins (2017) menar att nyanlända elevers utvecklingskurvor skiljer sig och det beror på olika sociala sammanhang samt elevens flyt i vardagsspråket. Det finns alltså en tidsram för hur nyanlända elever kan nå ett kunskapsmässigt mål på målspråket, vilket rör sig om fem år (Cummins 2017:67). Han menar att en sådan aspekt ska tas hänsyn till och det ska även finnas en medvetenhet i andraspråksundervisningen att det tar olika lång tid för elever med invandrarbakgrund att nå kompetens inom vardags- och kunskapsspråk.

Olika aspekter av klassrumsinteraktion, enligt Hajer (2003), behöver diskuteras för att en aktiv och produktiv språkanvändning ska lyftas fram. De tre aspekterna som är knutna till varandra är att undervisningen är byggd på språkets *form* med grammatiken i centrum, *funktioner* har en plats i den kommunikativa språkundervisningen samt *betydelse*, som är knuten till ordkunskap (Hajer 2003:48). Språkutveckling har betydelse som grund för inläring. De ovannämnda tre aspekterna har interaktion gemensamt,

det vill säga en aktiv produktion av muntligt och skriftligt språk i betydelsefulla sammanhang samt återkoppling från lärare till elever (Hajer 2003:48).

Interaktionen i klassen ska utnyttjas som ett språkinlärningsmoment och kan organiseras utifrån samtal i helklass, smågrupper och individuella samtal mellan lärare och elev (Hajer 2003:50). Samtal som sker i smågrupper syftar på att inkludera eleverna genom intresseväckande teman för att engagera eleverna. Det finns elever som kommer att dominera i samtalen eftersom de kan formulera sig snabbare, dock är det viktigt att skapa möjligheter för en interaktion som inkluderar alla elever i gruppen. Det kan röra sig om uppgifter som är utformade för att alla elever kan ge sitt bidrag och vara engagerade.

Hajer (2003) påpekar att undervisningen av andraspråks elever har ett kvalitetskrav eftersom andraspråks elever blir drabbade hårdast om undervisningen innefattar dålig kvalitet. Språkutveckling och språkutvecklande undervisning ska inte enbart vara andraspråkslärares ansvar utan andra ämneslärare samt andra som är inblandade i skolutveckling (Hajer 2003:58).

3.3 Flerspråkighet och lärande

En utveckling av medvetenhet och beredskap behövs för att skolan ska kunna bemöta heterogeniteten i dagens svenska klassrum. Det vill säga att synen på språket i klassrummen ska innefatta alla elever samt att flerspråkighet ska ses som en naturlig del i skolan. Utvecklingen av andraspråket stärks genom kognitivt engagemang mellan lärare och elev samt stöttning som bidrar med att elevens självbild stärks. Stöttnen kan ske i samspelet mellan lärare och elev genom att ge eleven förutsättningar till att hantera och förstå begrepp som är betydelsefulla för elevens kunskapsutveckling. Läraren kan ge eleven förutsättningar till att utvidga medvetenheten om hur språket fungerar samt ge goda förutsättningar för att använda andraspråket som ett verktyg för kommunikation med andra människor och ny kunskap (Axelsson 2013:551).

Elevens förstaspråk kan möjligen användas i undervisningen i olika aktiviteter som fokuserar på att översätta från förstaspråket till andraspråket. Enligt Axelsson (2013) kan läraren skapa förutsättningar för eleven att använda och behålla sitt förstaspråk

samtidigt som eleven utvecklar ett nytt språk. Eleverna blir inte enbart stärkta och får bekräftelse för identiteten, utan läraren får också möjligheten till att förena och visa respekt för elevernas språk och kultur i undervisningen. Inkludering av elevens förstaspråk kan skapa en ökning av positiva effekter för i synnerhet nyanlända elever, genom att stärka elevens självkänsla, identitet och minska negativa inverkan av språk- och kulturchock (Axelsson 2013:551).

4. Tidigare forskning

Under denna rubrik redovisas tidigare forskning som är relevant för studien och syftet med studien. Tidigare forskning inom modersmål, tvåspråkig undervisning och andraspråksundervisning redovisas.

Modersmålet är betydelsefullt i ett tvåspråkigt sammanhang samt i en elevs sociala och personliga utveckling och utbildning (Zeliha, Genc & Philip 2010). Zeliha, Genc & Philip (2010) påpekade att förstaspråket och kompetensen i förstaspråket påverkade inläringen av ett andraspråk och det har framhävts av en studie genomförd på en förskola med tvåspråkiga barn i ett tvåspråkigt sammanhang. Studien jämförde förskolebarn från turkiska familjer i tre Europeiska länder. Barnen hade en liknande bakgrund som barn uppväxta i Turkiet. Studien utgick från två forskningsfrågor och de skulle undersöka ifall förskolebarn till invandrarfamiljer i Norge, Tyskland och Österrike har en liknande kompetensnivå på förstaspråket som barn uppväxta i Turkiet. Studiens andra forskningsfråga strävade att ta reda på ifall det fanns skillnader i kompetensen av förstaspråket och orsakerna till skillnaderna. Zeliha, Genc och Philip (2010) utgick utifrån en kvantitativ metod i form av enkäter och jämförde data från tre kategorier. Den första kategorin var ordförrådsterster som mäter modersmålskunskapen, den andra kategorien var frågeformulär om språkanvändning i familjen och den tredje kategorin var tester som skulle mäta resultaten av en modersmålsundervisning under en kort period. Studiens resultat visade att 30 föräldrar till migrerade turkiska barn i Norge, Tyskland och Österrike använde turkiska, norska och tyska i hemmet samt i det sociala livet. Alla barn som deltog i studien hade möjligheten till att uppleva det turkiska språket, men det var inte i samma utsträckning som barn uppväxta i Turkiet. Endast hälften av barnen kommunicerade ständigt på turkiska med en eller båda föräldrarna, dock mindre kommunikation på turkiska med

vänner och syskon. I Österrike och Tyskland läste migrerade familjer böcker enbart på tyska, Zeliha, Genc och Philip (2010) nämnde i sitt resultat att ingen av föräldrarna bosatta i Österrike läste böcker på turkiska till barnen. Zeliha, Genc och Philip (2010) påpekade att det kan bero på den äldre generationen av turkar i Österrike, eftersom turkar migrerade till Österrike för många år sedan och den generationen kände till tyska mycket bra. Dock kände många migrantföräldrar inte till norska väl, därav användning av både turkiska och norska (Zeliha, Genc och Philip 2010:265).

Noréns (2010) avhandling undersökte flerspråkiga matematiklektioner i grundskolan i Sverige. Studien utfördes utifrån etnografiska och sociopolitiska forskningsmetoder. Samling av data skedde i form av intervjuer med lärare, elever, projektledare och skolledare på sju olika skolor i Sverige. Deltagande observationer i flerspråkiga matematiklektioner i förortsområden i en storstad gjordes, där det fanns tvåspråkiga matematiklärare, skolledare och projektledare samt en analys av grundskolans kursplan. Observationerna i flerspråkig matematikundervisning bidrog med förståelse för hur tvåspråkigundervisning påverkar eleverna samt vilka möjligheter för lärande i matematik det förekommer. Resultaten visade huruvida tvåspråkig kommunikation i matematikundervisningen utvecklade elevernas identitetsbildning genom fokus på språkliga dimensioner som inte uteslöt förstaspråket. Norén (2010) nämnde i sitt resultat i studien att elevernas lärande i matematik gynnades av tvåspråkig undervisning genom att eleverna befann sig i en situation, där fokus inte låg på bristande kunskaper i det svenska språket. Språkbarriären försvann och eleverna använde första- och andraspråket, vilket bidrog med att modersmålet fick en högre status, genom att det användes i matematikundervisningen (Norén 2010:106).

Yusimah och Amjah (2014) utförde en studie som granskade grundskollärares olika strategier för att få elever motiverade till att lära sig det engelska språket. Studien undersökte även orsakerna till att eleverna tenderar att tappa intresse för att lära sig engelska som andraspråk. Studien innefattade en kvantitativ forskningsmetod i form av enkäter till lärare och studenter, med öppna och slutna frågor. Frågeformulären granskade lärarnas undervisningsstrategier, undervisningsmetoder för att väcka intresse för andraspråksinläring samt anledningar till varför eleverna förlorade intresse för inläring av det engelska språket. Yusimah och Amjah (2014) utgick utifrån 45 elever i årskurs fyra samt två tvåspråkiga lärare i två grundskolor i Brunei. Resultatet i studien

visade att 90% av eleverna var starkt enade om att musik var en bra inlärningsmetod för att de förstod det engelska språket mer. 66,7% av eleverna i studien var enade om att intresset för att lära sig det engelska språket fanns, medan 33,3% av eleverna inte visade något intresse av att lära sig språket. Anledningen till att det inte förekom något intresse var att det var svårt att förstå lärarens instruktioner (Yusimah och Amjah 2014:190). I studiens resultat framställdes det även huruvida lärarna planerar sin undervisning i form av musik, bilder och material med färgrika mönster för att fånga elevernas intresse.

Tidigare forskningen i studien ska bidra med en förståelse för lärarnas beskrivningar av undervisning i svenska som andraspråk. Dessa tre tidigare forskningar är framtagna för att skapa en relevans och diskussionsunderlag utifrån lärarnas beskrivningar av undervisning, syftet och frågeställningarna i studien. I resultat- och diskussionsdelen återkommer tidigare forskning i relation till lärarnas beskrivningar om förstaspråkets roll i undervisningen, intresse för andraspråksinläring och tvåspråkig undervisning.

5. Metod

Det sociokulturella perspektivet präglar studien och är ett relevant metodologiskt perspektiv som ger betydelsefull underlag för analysen genom att hitta delar av resultatet som kan relateras till sociokulturella faktorer. I studien används intervjuer som tillvägagångssätt. Det är en lämplig metod för denna studie eftersom samspel mellan intervjuare och deltagare skapar meningsfullt resultat.

I denna del av studien beskrivs även urvalet som består av fyra lärare i högstadiet, en presentation av deltagarna, metod för datainsamling, metod som användes för att samla in material, genomförande av metod samt etiska överväganden.

5.1 Urval

Studien utgår utifrån intervjuer med fyra lärare i högstadiet. Centralt för studien var att lärarna skulle vara utbildade, undervisa i högstadiet och i svenska som andraspråk. Ett sådant urval valdes för att lärarna skulle få möjligheten till att dela med sig av beskrivningar och upplevelser av andraspråksundervisning. Lärarna arbetar på samma

skola, dock sker planering och undervisning individuellt i olika klassrum. Trots att lärarna arbetar på samma skola ska det förhoppningsvis ge resultat av olika beskrivningar av undervisning i svenska som andraspråk.

5.2 Presentation av deltagarna

Under denna del av studien presenteras deltagarna i intervjun. Deltagarna är fyra utbildade lärare som undervisar i svenska som andraspråk. Alla fyra lärare arbetar på ett högstadium med årskurserna 7-9, varav en av lärarna undervisar i en förberedelseklass med nyanlända elever i årskurs 7-9. Lärarna intervjuades enskilt och var för sig, och i studien är lärarna märkta med A, B, C, och D varav tre är kvinnor och en man. Deras namn nämns inte och märkta med bokstäver för att garantera anonymitet i enlighet med Vetenskapsrådets (2002) rekommendationer.

- Lärare A har arbetat som lärare i 36 år och är ämneslärare i svenska och engelska samt undervisat i svenska som andraspråk i cirka två år.
- Lärare B har arbetat som lärare i sex år och har en lärarexamen i äldre åldrar med inriktning historia, svenska och svenska som andraspråk.
- Lärare C är grundskollärare i årskurs 4-9 i svenska som andraspråk, svenska, engelska och franska. Hon har arbetat som lärare i 21 år och undervisat i svenska som andraspråk i 8 år.
- Lärare D har arbetat som lärare i 12 år och har en lärarexamen med inriktning mot gymnasiet i svenska som andraspråk och engelska. Idag undervisar hon i en förberedelseklass.

5.3 Datainsamling

I min undersökning har jag valt att använda mig av en kvalitativ metod i form av intervjuer, vilket är betydelsefullt för min studie som strävar efter att utforska komplexa och subtila fenomen som uppfattningar och erfarenheter (Denscombe 2016:265). Datainsamlingen har skett i form av semi-strukturerade intervjuer, vilket innebär färdig lista med frågor som ska besvaras (Denscombe 2016:266). Fördelarna med semi-strukturerade intervjuer är att deltagaren dels får fritt utrymme för att samtala om eventuella upplevelser, beskrivningar och erfarenheter samt att intervjun upplevs som ett samtal. Jag ställer frågorna men svaren och val av formuleringar är helt och hållet i deltagarnas händer (Cohen, Manion & Morrison 2011:414). Ytterligare en fördel med semi-strukturerade intervjuer är flexibiliteten som jag, som intervjuare kan uppleva. Det vill säga flexibiliteten till att inte låta varje intervju vara likadan, utan frågorna kan ändras till följd av den information som lämnats i tidigare intervjuer (Denscombe 2016:267). I mina semistrukturerade intervjuer finns det en färdig lista med frågor som ska ställas och svaras på. Svaren är öppna och fokus ligger på deltagaren som utvecklar sina uppfattningar, beskrivningar och upplevelser av andraspråksundervisningen i högstadiet.

5.4 Genomförande

Fyra lärare deltog i studien och intervjuerna ägde rum i ett personalrum. Det förekom inga avbrott, dock var det en del störningar i personalrummet där det satt personal och pratade. Intervjuerna inleddes med att lärarna samtyckte till att intervjun spelas in med hjälp av en iPad och intervjuerna tog cirka 30-40 minuter. De inspelade intervjuerna transkriberades och användes för analys och resultat, förvarades i iPad och raderades efter avslutad studie. Enligt Denscombe (2016) erbjuder ljudupptagningar en fullständig dokumentation om vad som sägs under intervjun samt att det är tillräckligt bra för forskningens syfte.

5.5 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

En tillfredsställande nivå av *reliabilitet* och *validitet* kan ske genom kontinuerlig kritisk prövning och noggrannhet vid bearbetning av material. Reliabiliteten är grunden till forskningsresultatets tillförlitlighet, det vill säga huruvida intervjupersonerna ändrar sitt svar under intervjun eller ger olika svar till olika intervjuare (Kvale och Brinkmann

2014:295). Reliabiliteten fastläggs av hur mätningarna genomförs och hur noggrant bearbetningen av informationen har skett. Validiteten fastläggs om det som mätts kan avses utifrån syftet och frågeställningarna i studien (Holme och Solvang 1997:163). *Generalisering* uppstår om det råder en säkerhet kring studiens resultat som kan gälla en hel population av personer (Backman 2016:77).

Syftet med studien är att undersöka fyra lärares beskrivningar av sin undervisning i svenska som andraspråk på högstadiet. Syftet fokuserar på lärares beskrivningar av andraspråksundervisningen, vilket bidrar med att valet av metod är valid. Frågeställningarna syftar på att lyfta lärarnas beskrivningar genom att besvara hur planeringen planeras, utmaningar som förekommer och upplevelser från andraspråksundervisningen.

Det råder ingen generalisering eftersom enbart fyra lärare deltog i studien, samtliga fyra lärare delade med sig av deras beskrivningar och upplevelser vilket inte går att överföra på andra deltagare. Reliabiliteten i studien ökade genom att ställa kontrollfrågor och vara försäkrad på att svaren hade förståtts korrekt. Studiens resultat skulle dock kunna bli annorlunda med andra deltagare.

5.6 Bearbetning och analys

Intervjuerna transkriberades och materialet lästes ett flertal gånger, därefter utgick jag från fem steg vid analys av data som nämns av Denscombe (2016:348). Utifrån kvalitativ data som studien grundar sig på, har jag utgått utifrån tydliga återkommande teman och samband, jämfört kategorier, letat efter begrepp som sammanfattar kategorierna, utfört skriftlig tolkning av fynden samt illustrerat poänger genom citat. Återkommande teman och samband ströks under med grön understrykningspenna, jämförande kategorier där lärarna resonerade kring olika undervisningsstrategier analyserades utifrån tabeller i min dator. Begrepp som sammanfattar kategorierna hörde till tabellerna likaså, skriftlig tolkning av fynden skrevs som anteckningar och citaten ströks under med röd understrykningspenna för att därefter använda dem i resultatdelen. De kategorier som skapades namngavs utifrån innehåll och blev rubriker i resultatdelen och bestod av sociokulturell undervisning, stöd och inkluderande undervisning, planering av undervisning i svenska som andraspråk, lärarnas utmaningar

av undervisning i svenska som andraspråk, flerspråkighet i klassrummet samt lärarnas uppfattningar av bemötandet av andraspråkselever i undervisningen. Kategorierna bearbetades och analyserades fram utifrån ett sociokulturellt perspektiv och fick därför de ovannämnda benämningarna. Det sociokulturella perspektivet var i åtanke under bearbetningen och analysen av resultatet och de namngivna kategorierna ska ge betydelsefull information i samband med frågeställningar, syfte och det sociokulturella perspektivet. De citat som förekommer i resultatdelen valdes på grund av att de ansågs intressanta för kategorierna.

5.7 Etiska överväganden

De etiska principerna utgår utifrån Vetenskapsrådets Forskningsetiska principer (2002) inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Det innebär att deltagarna har blivit informerade om uppsatsens syfte, full konfidentialitet samt att deras medverkan är frivillig och kan avbrytas när som helst. Deltagarna har fått ta del av ett informations- och samtyckesbrev som de har undertecknat (se bilaga 2 och 3). De informerades också om att informationen från min studie enbart kommer att användas i forskningsändamål, det vill säga i mitt examensarbete. Ljudinspelningar och anteckningar vid intervjuer kommer att raderas och förstöras efter avslutad studie. Deltagarna kommer även att få ta del av mitt examensarbete.

6. Resultat

Under denna rubrik redovisas studiens resultat. Resultatet har delats in i sex kategorier som upptäcktes vid bearbetning och analys av intervju svaren: Sociokulturell undervisning, stöd och inkluderande undervisning, planering av undervisning i svenska som andraspråk, lärarnas utmaningar i undervisningen, flerspråkighet i klassrummet och lärarnas uppfattningar av andraspråkselever i undervisningen. Resultatet redovisar samtliga fyra lärares beskrivningar och upplevelser av andraspråksundervisningen som är relevanta för frågeställningarna och syftet i studien. Delar av resultatet presenteras i form av citat, där kortare citat sker i löpande text och längre citat står för sig själva med beskrivningar. Orsaken är att inte gå miste om värdefull och intressant information från intervjudeltagarnas svar, fastän det kan röra sig om korta uttalanden.

6.1 Sociokulturell undervisning

Alla fyra intervjuade lärare lyfter ett förhållnings- och arbetssätt som går att relatera till det sociokulturella perspektivet i andraspråksundervisningen. Tre av lärarnas svar går att relatera till det sociokulturella perspektivet genom arbete i grupper, två och två men också att språk lärs i ett sammanhang. Lärare D nämner att hon tar del av det sociokulturella arbetssättet genom att motivera till samarbete i klassrummet. Alla elever får komma till tals men också lära sig att arbeta med varandra och hon framför ”genom att arbeta två och två får man möjligheten till att prata men även i smågrupper”.

Medan lärare A framför att språket är något man lär sig i ett sammanhang och att språkinläring kan ske effektivt i samspel med andra genom att nämna att ”språk är något man lär sig i sammanhang, man ska använda språket i ett sammanhang och lära sig av varandra”.

Ett annat sätt att använda en kombination av sociokulturellt arbetssätt och ett mer styrande arbetssätt i undervisningen beskrivs av lärare C, och hon framför att hon är ”lite mer styrande, jag bestämmer och är lite mer gammaldags”. Undervisning av nyanlända elever är ett exempel på en undervisning med en kombination av sociokulturellt arbetssätt och ett styrande arbetssätt, där lärare C strävar efter att undervisa allmänbildning men också visar en kulturell sida av Sverige med sånger, filmer och serier.

Tre av lärarna lyfter vikten av betydelsen att låta eleverna arbeta i grupper. Det är dels för att de lär sig av varandra men också får möjligheten till ett samspel, samarbete och lärande. Lärare B utgår ofta från att dela eleverna i grupper men har i mål att inte låta eleverna att arbeta med samma klasskamrater flera gånger, utan det ska vara blandade och roterande grupper. Han nämner att han vid något tillfälle fick en upplevelse av att ett sådant arbetssätt gav ett fantastiskt resultat och säger att ”en elev gick fram till en annan elev och sade men vi har inte jobbat ihop ju. Det blev som nästan en religiös upplevelse”.

Boksaltalet genomförs även utav lärare A och hon motiverar varför det är betydelsefullt för eleverna att arbeta i grupper, men framförallt roterande grupper där eleverna inte

arbetar med samma klasskamrater upprepade gånger. Boksamtalen bidrar med frågeställningar och diskussioner samtidigt som eleverna har ansvarsområden, som exempelvis sammanfattare. Hon beskriver ett sådant arbetssätt genom att ”eleverna får lyssna på varandra, fråga varandra och det är blandade grupper. På så vis är det heterogena grupper samtidigt som de svaga upptäcker att, jaha är det så här man gör”.

Utifrån lärarnas beskrivningar av undervisning i svenska som andraspråk tar de sig and sociokulturella perspektivet i form av grupparbete och även gemensamma diskussioner. Ett sådant samspel, enligt majoriteten av lärarna, är betydelsefullt genom att språket lärs i ett sammanhang.

6.2 Stöd och inkluderande undervisning

Tre av lärarna har nyanlända elever i klassen och det finns en medvetenhet om att nyanlända elever behöver tid, stöd, anpassade uppgifter och ett samspel med läraren. Lärarna uttryckte också ett behov av att inkludera nyanlända elever i undervisningen men också i klassrumssituationer med andra klasskamrater genom exempelvis grupparbeten. Lärare B framför att önskan är hög att tillgodose nyanlända elevens behov samt en önskan om att samspela på ett effektivt sätt som bidrar med språkutveckling. Det framför han genom att säga ”jag känner att jag missar honom ofta. Eftersom han är med i blicken med saker vi gör och han pratar ganska bra. Det gör att jag glömmer bort honom”.

Det finns en delad önskan om att nyanlända elever ska förstå lektionen och lärare C menar att de ska nå målen som resten av klassen, dock påpekar hon att i undervisningen kräver hon inte för mycket av eleverna. Lärare C nämner att ”det är att de ska hänga med och att de ska nå målen som alla andra. Det kan vara svårt att förklara och få dem att förstå att jag inte kan ge dig ett godkänt betyg”. Undervisningen i lärare C klassrum är detsamma för alla elever och hon anser även att eleverna lär sig utifrån ett sammanhang. De utmaningar som förekommer i undervisningen, anser lärare C, är tempot. Det vill säga att tempot i klassen är snabb och nivån är även hög för vad som förväntas av eleverna.

Enligt lärare D som arbetar i en förberedelseklass med nyanlända elever menar att det krävs en till en undervisning, där vissa elever behöver extra stöd för att komma igång med arbetsuppgifter på lektionen. Det förekommer utmaningar där man som lärare, enligt lärare D, behöver arbeta med eleven utifrån elevens behov och förutsättningar och säger att ”den här svårigheten har eleven och då gäller det att jobba med det man ser. Man måste anpassa efter elevens behov, det här med talet, dyslexi, koncentrationssvårigheter samtidigt som de ska lära sig ett nytt språk”. Lärare D påpekar också om hur svårt det kan vara för nyanlända elever att klara kunskapsmålen i ordinarie klass eftersom det anses vara tidigt och krävande. Det kan bidra med att eleverna anser att studierna blir svåra och börjar skolka.

Det finns en medvetenhet hos tre av lärarna om att nyanlända elever behöver stöd och inkludering i ordinarie klass samtidigt som samtliga lärare delar en gemensam förståelse för bemötandet av nyanlända elever. Enligt lärare B är det en utmaning att få nyanlända elever att berätta när han eller hon inte förstår och han nämner att ”det är ofta att när de nickar så tror man att de är med. I många lägen är det för att de inte vill ta upp min tid eller strypa lektionen.” Detta bidrar med missförstånd, då lärare B flertal gånger trott att eleven i fråga förstått eftersom det inte har förekommit invändningar.

Lärarnas beskrivningar av undervisning med nyanlända elever i svenska som andraspråk relateras till två av studiens frågeställningar, alltså utmaningar och upplevelser. Samtliga lärare beskriver att det är en utmaning att tillgodose den enskilda nyanlända elevens behov och även få ett samspel att fungera. Svenska som andraspråk är ett ämne för nyanlända elever och undervisningen behöver anpassas efter elevens behov för att språkinläringen ska bli effektiv.

6.3 Planering av undervisning i svenska som andraspråk

Samtliga fyra lärare har gemensamt att de uttrycker vikten av att skapa en undervisningsmiljö där det sker ett lärande men i olika arbetsformer, strategier och struktur. Lärare B strävar efter att eleverna arbetar i grupp och nämner att all planering av undervisning organiseras i grupp eller i en situation där eleverna behöver samarbeta

med varandra. Han nämner att de läser romaner som följs av en bokcirkel där grupperna ligger på en nivå med varandra. Ett sådant arbetssätt beskriver han genom att säga ”varje vecka fick de uppgifter som de fick presentera i klassen så att alla fick veta vad boken handlade om. Det blir ett mer kvalitativt innehåll och en dynamik mellan eleverna. Alla fick läsa en bok som var anpassade för dem”. Det vill säga en grupp med högpresterande elever som får läsa en svårare bok, en grupp som fick läsa lättlästa böcker samt en grupp med fotbollsintresserade killar som fick läsa en bok om fotboll.

Planering av undervisning i svenska som andraspråk nämner lärare A nämner metoder utifrån Paulina Gibbons ”*Stärk lärandet, stärk språket*”. Hon beskriver att hon ”övergivit läroböcker och tar in vid få tillfällen. Eleverna har jobbat tematiskt med sagor, där jag först har en genomgång och därefter får eleverna skriva med egna ord”. Arbetet sker tematiskt med olika teman samtidigt som det förekommer en automatisk anpassning.

Undervisningen i förberedelseklassen har skett genom nivåanpassade texter, enligt lärare D. Texterna är förenklade enligt enskilda elevens förutsättningar och behov samt nivå. Utgångspunkten för en sådan undervisning är för att eleverna ska ha möjligheten till att delta och förstå innehållet. Lärare D nämner en medvetenhet om elevers olika kunskapsnivåer samt den avgörande betydelsen för att visa hänsyn till kunskapsnivåerna fastän de skiljer sig åt för varje enskild elev.

”Ibland måste man förenkla texten själv om eleven ligger på ännu lägre nivå. När vi jobbade med sagor sist så delade jag ut sagor till eleverna sedan var det två elever som behövde en enklare text. Då tog jag en saga som vi hade och förenklade den själv” (Lärare D)

Medan lärare D anpassar innehåll och undervisningssätt, finns det en önskan om att anpassa innehåll, arbetsformer och undervisningssätt i klassrummet, enligt lärare C. Hon uttrycker tankar och önsknings om färre elever i klassrummet för att kunna i sin tur anpassa undervisningen för varje enskild elev. Lärare C arbetar med läsning och anser att högläsning är en god metod för att eleverna ska förstå vissa stycken i boken, som lärare C anser är viktiga.

”Med så stora klasser har det varit svårt. Innehållet har jag försökt göra så att alla kan ta till sig något. Min tanke var att några elever skulle läsa originalversionen av en bok och en lättare version. Men det slutade upp med att alla ville läsa den lättare. Vet inte om det var för att de inte orkade anstränga sig” (Lärare C)

Tre av lärarna ansåg att grammatik, begrepp, genomgångar, rättningar och strävan efter starkare arbetsinsatser från eleverna är aspekter som är viktiga att ha i åtanke i andraspråksundervisningen. Grammatiken, enligt lärare B, ska inte underskattas utan användas för att få bort andraspråksanvändningar i språket som exempelvis rak- och omvänd ordföljd. Lärare B nämner att ”korta exempeltexter där det finns möjlighet att själv gå in och ändra, själva eleverna formulerar det som är rätt och fel. Få bort andraspråksanvändningsfelen”.

Olika begrepp inom det svenska språket är inte alltid en självklarhet för andraspråksleverna, anser lärare A. Hon använder olika uttryck och begrepp avsiktligt för att få eleverna att bli uppmärksammade, men också för att eleverna ska bli nyfikna på innebörden. Lärare A påpekar att det finns en enkelhet i elevernas språkanvändning som bidrar med att det kan uppstå svårigheter i framtida yrken och utbildningsvägar.

”När vi jobbar med engelskan så vill de få ett bra uttal som möjligt, men varför vill dem inte det i svenskan? Sen vet jag att svenskan i förorter är kreativt men det finns också en väldig enkelhet i språket som gör att det kommer ha det tufft i framtiden” (Lärare A)

Viktiga aspekter i undervisningen är även genomgångar och rättningar, enligt lärare C. Hon nämner att ”förr var det känsligt med att rätta när elever säger fel, men jag rättar”. Rättningar av felstavningar i texter, uttal, begrepp eller meningar är positivt anser lärare C, eftersom det inte bidrar med ett inkorrekt inlärt mönster.

Enligt lärare D ska det finnas tålamod och utrymme för förståelse för elevens sociala bakgrund men även andra faktorer som kan påverka elevens arbetsinsats. Lärare D talar om att ”man måste tänka på hur länge eleven varit i Sverige, sociala faktorer och modersmål. Vad är det för fel eleven gör? Är det direkta översättningar?” Det ska finnas en förståelse för att det oftast tar längre tid för andraspråkslever att förstå

undervisningsinnehåll, vilket enligt lärare D, behöver hanteras med tålmod och inga hastiga dragna slutsatser om att eleven eventuellt är svag.

Lärarnas beskrivningar av planering i undervisningen ger ett intryck på huruvida undervisningen organiseras för att eleven ska uppleva ett lärande i svenska som andraspråk. Trots att lärarnas beskrivningar av planering i undervisningen skiljer sig åt, har de en gemensam nämnare. Det är att skapa en lärande miljö och effektiv språkinläring.

6.4 Lärarnas beskrivningar av utmaningar i undervisningen i svenska som andraspråk

Alla fyra lärare anser att det förekommer utmaningar i undervisningen i svenska som andraspråk men också utmaningar i andraspråksfenomenet. Samtliga fyra lärare berättar om erfarenheter och stötestenar som de mött på. Det förekommer utmaningar och lärarna har fokus på att alltid hantera utmaningarna på ett sådant sätt som gynnar eleven. Lärare D anser att det är en utmaning att förstå vad svårigheterna hos nyanlända elever kan bero på och det finns en annan väg att gå för att bemöta eleven på nuvarande nivå genom att säga ”jag tittar mer på vad eleven har problem med och tecken på svårigheter och jobba vidare med det. De behöver inte en diagnos för att man ska jobba vidare utan finns det tecken på dyslexi så jobbar man vidare på det”. Hon nämner att det är tidigt att kartlägga eleverna när de är nyanlända, vilket bidrar med att det försvårar kunskapen om svårigheter hos eleven. Lärare D påpekar att det inte är gynnsamt att vänta på färdigställda diagnoser hos eleven, utan det är gynnsamt att påbörja undervisningen under de förhållanden som redan finns. Det kan ske genom arbete med arbetsminnet, se till att eleverna antecknar, tar bilder samt genom upprepningar.

Ett stort tryck från eleverna angående deras betyg uppstår enligt lärare C som nämner att eleverna vill prata om betygen och förstår oftast inte motiveringen till färdigsatt betyg. Hon nämner att ”det är ett väldigt tryck, jag har aldrig varit med om att man pratar så mycket om betygen. Jag är nog med att rätta för att visa eleverna sedan”.

Enligt lärare A är språknivån i klassrummen låg fastän eleverna är födda i Sverige. Hon nämner att ”det är chockerande många F-betyg. Jag har sagt att ni är inte dumma, ni

har inte sämre förutsättningar. Vad är problemet? Jag tror att många av F-varningarna är onödiga, det handlar om arbetsinsats och inte bristande förmåga”. Hon arbetar med individuell feedback och stöttning genom att bland annat rätta elevernas texter dock är det fåtal elever som tar till sig en sådan feedback och gör förbättringar. Det bidrar med att betygen riskeras och det skickas ut F-varningar via brev hem, nära terminens slut.

Syftet med studien är att undersöka lärares beskrivningar av undervisning i svenska som andraspråk, och en utav frågeställningarna rör sig om hur läraren beskriver utmaningar i undervisningen i svenska som andraspråk. Lärares beskrivningar av utmaningar är något som de beskrev som vanligt förekommande, dock inget som är icke hanterbart. Samtliga lärare beskrev att det finns utmaningar som ska hanteras på ett sätt som gynnar eleven.

6.5 Flerspråkighet i klassrummet

Alla fyra lärare ansåg att flerspråkighet är en tillgång samt en positiv aspekt i både skolan och samhället. Flerspråkighet är positivt för identitetsutvecklingen menar lärarna och det ger globala fördelar där språken kan användas i olika yrken. Eleverna får dock använda flerspråkigheten i mindre utsträckning i klassrummen hos tre av lärarna fastän de anser att det kan vara en fördel. Två av lärarna nämner att det finns ett samarbete med modersmållärare och studiehandledare dock inte i en utsträckning där eleven använder modersmålet i klassrummet, förutom i förberedelseklassen där det sker löpande översättningar. Lärare D i förberedelseklassen beskriver användandet av flerspråkighet genom att säga ”det är en klass där elever talar olika språk. Tvåspråkiga eller fler. De får hjälpa varandra på modersmålet men till en viss gräns. De får inte prata modersmålet hela tiden utan hjälpa varandra så att de kan komma vidare”. Lärare D nämner även att det finns ett samarbete med modersmållärare och studiehandledare dock i en utsträckning där de informeras om vad eleven ska arbeta med. Lärare C beskriver sin åsikt om flerspråkighet genom att säga ”bara positivt om man kan många språk. När jag var lite så var man orolig om man hade flera språk. Men så är det inte längre”.

För lärare B uttrycks en positiv inställning till flerspråkighet när det rör sig om hur individen samspelar i samhället, det vill säga att individen blir en tillgång genom att

uttrycka ”jag är avundsjuk, det är ju en jättetillgång för individen och samhället när man ska söka jobb”. Medan lärare A uttrycker en osäkerhet rörande modersmålets roll i undervisningen och osäkerhet på huruvida eleverna hanterade förstaspråket genom att säga ”Vi har skrivit upp alla språk som är representerade. Helt fantastiskt vilken rikedom det är. Språk är rikedom. Men jag har svårt att säga hur bra de kan sina modersmål, om det bara är vardagsspråk”.

Det förekom funderingar kring användandet av flerspråkigheten i klassrummet, då jag ställde frågan huruvida eleverna kan använda alla sina språk i undervisningen. Lärare B och A ansåg att det kan vara en tillgång, dock växte det en osäkerhet kring hur väl eleverna kunde sina modersmål samt hur det skulle gynna eleven i undervisningen. Lärare B framför att ”jag inkluderar inte förstaspråket, snarare engelska. Det är jättebra och det handlar om identitet men någonstans måste man klippa navelsträngen”.

För lärare A finns det ett intresse för att se och prata om jämförelser mellan svenska och engelska, snarare än elevernas förstaspråk. Eleverna är intresserade av skillnader mellan det svenska och engelska språket och lärare A framför det genom att säga ”De använder inte alla sina språk. Det är inget de själva heller säger men det finns många uttryck i svenska och i engelskan som man lätt kan se paralleller”.

En utav studiens frågeställningar rör sig om vilken roll läraren ger modersmålsundervisningen och det finns ett samband under detta avsnitt. Flerspråkigheten som framförs är en möjlighet för eleverna att inkludera förstaspråket men också andra språk som eleven kan. Majoriteten av lärarna ger modersmålsundervisningen ingen roll i andraspråksundervisningen, vilket under intervjuerna beskrivs som något de inte tänkt på. Modersmålet och flerspråkigheten ses som en positiv aspekt i samhället, men inte som en avgörande roll i andraspråksundervisningen. Det förekommer vidare diskussioner kring denna frågeställning i diskussionsdelen i studien.

6.6 Lärarnas beskrivningar av bemötandet av andraspråkselever i undervisningen

Bemötandet av andraspråkselever kan se olika ut och det gör det i dessa fyra lärares fall. Uppfattningarna skiljer sig åt och de flesta rör sig om kultur. Beskrivningarna av uppfattningarna av andraspråkselever är relaterade till språkanvändningen och olika kulturella faktorer, vilket även kan upplevas som problematiska i tre av lärarnas situationer. Lärare A nämner att det är positivt med människor från olika länder och kulturer, dock kan det uppstå kulturkrockar genom att beskriva ”problematiskt blir det när elever inte vill gå till kyrkan. När föräldrar inte vill hälsa på mig och ta i hand. Jag pratar mycket om jämställdhet med eleverna”.

Lärare B har arbetserfarenhet av att undervisat inom vuxenutbildningen i svenska som andraspråk. Vid flertal tillfällen gick han igenom provocerande innehåll i undervisningen avsiktligt för att skapa diskussioner mellan eleverna som resulterade i en klassrumsdiskussion. Han nämner hur eleverna inte förstått syftet och instruktionerna och säger ”efter två veckor kommer två kvinnor fram och undrar vad jag vill. De berättar att i deras förra skola så pratade läraren och det var fakta och det var sanningen”.

Lärare B nämner återigen den nyanlända eleven han har i klassen, den eleven som enligt lärare B, han missar mycket. Det ska finnas ett samspel och en felbedömning där lärare B bedömer en tystnad, fastän det enligt lärare B, inte är korrekt. Han nämner även att samspel är avgörande för att eleven ska se honom som en tillgång genom att säga ”om han inte förstått att jag vill ha ett samspel mellan oss och inte ser mig som en tillgång så drabbas hans språkinläring och språkutveckling. Det jag bedömer är hans tystnad och hans nickande. Medan inget av det är rätt”.

Medan lärare C berättar om upplevelser och erfarenheter med andraspråkselever som har svårigheter med att förstå betygssystemet, berättar hon även att eleverna inte förstår vad som krävs av dem för ett godkänt betyg. Hon framför en frustration genom att säga ”det kan vara svårt att förklara och få dem att förstå att jag kan inte ge dig ett godkänt betyg. De förstår inte riktigt. Alla som är födda i Sverige når oftast inte målen”. Hon nämner möten med flyktingar i tidigare arbetserfarenheter, som är motiverade för

att bygga en framtid och har svårt att acceptera ett betyg. Anledningen, enligt lärare C, är att det saknas en förståelse för betygens innebörd.

I gemenskap har samtliga fyra lärare att arbeta pedagogiskt med struktur och strategier som gynnar elevens språkutveckling. Lärare D och C upplever att modersmålet ska utveckla vidare i samband med andraspråket genom att inkludera modersmålet. Eleverna får läsa texter och böcker, skriva och översätta på modersmålet samt hjälpa varandra i klassrummet. Lärare A upplever att eleverna ska sträva efter höga mål i svenska språket, bättre uttal, bättre användning av ord och begrepp samt uttryck. En sådan uppfattning delar även lärare B, där ämnesspecifika ord har en betydelse för språket genom att säga ”bedriv hela undervisningen med dagens nyheter, där finns språket, diskussionerna och kopplingar till saker som händer. Inte ett skolspråk, det här pratas i samhället och varje dag”.

Enligt lärare D är det viktigt att få eleverna att respektera varandra men också öka förståelsen hos eleverna att man som lärare finns tillgänglig och är närvarande för elevens skull. Hon framför det genom att säga ”respektera varandra och få dem att förstå att du är där för deras skull”.

Lärarnas beskrivningar av bemötande av andraspråkselever i undervisningen relateras till syftet i studien, då lärarnas beskrivningar av undervisning i svenska som andraspråk står i fokus. Ytterligare en fokus är frågeställningen om hur läraren beskriver upplevelser i undervisningen i svenska som andraspråk och som kan relateras till denna del av resultatet. Lärarna beskriver upplevelser om tidigare erfarenheter med andraspråkselever, andraspråksundervisning och kulturkrockar som diskuteras i diskussionsdelen i samband med tidigare forskning.

7. Analys av resultat utifrån sociokulturellt perspektiv

Resultatet i studien analyseras utifrån ett sociokulturellt perspektiv, upplevelser och beskrivningar av undervisningsstrategier, bemötandet av andraspråkselever, stöd, interaktion och utmaningar i andraspråksundervisningen. Syftet med studien är att undersöka några lärares beskrivningar av sin undervisning i svenska som andraspråk på högstadiet.

Enligt den sociokulturella teorin är det av betydelse för lärande att elever får stöd av lärare och klasskamrater för en språkutveckling samtidigt som eleven formas i samspel med sin omgivning (Säljö 2015:94). Resultatet i studien visar de intervjuade lärarnas uppfattningar och beskrivningar av metoder och strategier som ska bidra med att eleverna hör, talar och använder det svenska språket i klassrummet. Lärarna verkar som förmedlare av ett språkbruk som ska hjälpa eleverna utveckla ett språk i svenska. Flera av lärarna lyfter betydelsen av att eleverna samarbetar med varandra genom att delas in i grupper eller arbeta två och två, vilket bidrar med att de samspelar med varandra, lär sig av varandra, lyfter varandra språkligt samtidigt som språket lärs utifrån ett sammanhang. Det är detta sociokulturella perspektiv handlar om, det vill säga vara en lyssnare, dela med sig av erfarenheter och lära sig av varandra (Säljö 2015:89).

Stöd från lärare är viktiga aspekter i undervisningen som hjälper eleven att utvecklas men också få motivation till att lära sig ett andraspråk. Två av lärarna har en önskan om att finna tid i att anpassa innehåll och arbetsmetoder för nyanlända elever dock har det resulterat i att undervisningen blir detsamma för alla elever. Detta är ett exempel på stöd som behöver finnas i undervisningen och som kan bidra med motivation och engagemang från elever. Lindberg (2013) beskriver stöd i form av ett behov som kan resultera i att elever eventuellt kan agera självständigt och kan relateras till lärarnas stöttning och inkludering genom grupparbeten, men också genom att inte kräva för mycket av eleverna, enligt en av lärarna.

En av lärarna använder elevernas modersmål i undervisningen som en framgångsrik metod, dock berättar resterande lärare att modersmålet inte kommer till användning. Lärarna var osäkra på huruvida modersmålet kan vara ett stöd för elevernas utveckling samt hur det skulle kunna användas i undervisningen. Enligt Axelsson (2013) kan elevens målspråk utvecklas samtidigt som förstaspråket behålls och inkluderas inte enbart för att eleven ska få bekräftelse för identiteten men för att läraren ska få möjligheten till att förena elevernas språk och kultur i undervisningen. De positiva effekter som kan ske av inkludering av elevens förstaspråk är som de flesta lärarna nämnde, en stark självkänsla, identitetsutveckling men också en minskad effekt av kulturkrockar som de flesta läraren upplevde.

Elevernas tidigare kunskaper och användning av förstaspråket kan utgöra en betydelsefull roll i vad eleverna har med sig till den nya inlärningsituationen som i sin tur gör en ny information kontextbäddad och förklarlig. En av lärarna nämnde att hans nyanlända elever nickar och säger att han förstår, dock visar det sig att det var tvärtom. Det kan uppstå situationer där elever har svårigheter med att förstå ny information, och om det finns brister i det svenska språket så kan det uppstå missförstånd mellan lärare och elev, vilket läraren även nämnde. Cummins (2001) nämner huruvida elevers tidigare kunskaper i form av användande av förstaspråk kan bidra med att inlärningsprocessen blir effektivare, genom tillgång till översättningsprogram och ordböcker på modersmålet.

8. Diskussion

Under detta avsnitt diskuteras studiens resultat i samband till tidigare forskning och litteratur samtidigt som det dras slutsatser, görs tolkningar och värderingar av resultat (Backman 2016:46). Syftet med studien är att undersöka några lärares beskrivningar av undervisning i svenska som andraspråk med fokus på hur undervisningen planeras, bedrivs, de utmaningar som lärarna kan ställas inför samt upplevelser av andraspråksundervisning. Diskussioner genomförs utifrån lärares förståelse och beskrivningar av sin undervisning i svenska som andraspråk. Diskussionsavsnittet kommer att innehålla jämförande av likheter och olikheter mellan lärares beskrivningar av undervisning i svenska som andraspråk samt en anslutning till undersökningsfrågorna, syfte och tidigare forskning. Resultatdiskussionen är uppdelad i tre underrubriker som är formulerade enligt undersökningsfrågorna och följs av metoddiskussion, slutsatser och förslag på vidare forskning.

8.1 Resultatdiskussion

8.1.1 Hur beskriver läraren sin planering i svenska som andraspråk?

Alla fyra lärare har delat med sig av beskrivningar av undervisning i svenska som andraspråk på högstadiet, planeringar i undervisningen, utmaningar samt vilka upplevelser lärarna har av andraspråksundervisningen. Majoriteten av lärarnas beskrivningar av planeringen i undervisningen har ett samband i samspel och samarbete

i grupper eller två och två i undervisningen gav ett bra lärande. Lärarna delade med sig om beskrivningar av upplevelser, där ett sådant samspel påverkar andraspråksutvecklingen hos eleverna samtidigt som det sågs som en effektiv planering i undervisningen i svenska som andraspråk. Hajer (2009) nämner hur samtal i smågrupper är ett samtalssammanhang som utmanar eleverna språkligt, men stöttar också eleverna till att delta i klassrummet (Hajer 2009:50). Syftet med samtal och samarbete i smågrupper är att eleverna ska lära sig samarbeta, samspela och arbeta med varandra, dock krävs det att uppgifterna är utformade på ett sådant sätt så att alla elever kan ge sitt bidrag (Hajer 2009:52). Det är alltså betydelsefullt för eleverna att få möjligheten till att samspela och lära sig av varandra, ta del av varandras anteckningar, som en av lärarna nämnde, samt lära sig ett språk utifrån en social interaktion. En av lärarna nämnde anpassade uppgifter till eleverna genom olika val av böcker samt deras resultat av prestation, vilket är ett bra exempel på intresseväckande uppgifter i undervisningen men också ett exempel på planering av undervisning i svenska som andraspråk. Säljö (2013) nämner exempel på arrangemang som människan socialiseras in i och kommunikativa situationer som grupparbete, kamratinteraktion och läsning av läroböcker. Dessa tre situationer har lärarna använt sig av och en majoritet av lärarna nämnde att grupparbeten var betydelsefulla för eleverna och planeringen i undervisningen baserades mycket på grupparbeten. Ett sådant arbetsätt och planering kan relateras till Gibbons (2008) mening med att skapa förutsättningar, där elever samspelar med varandra men även där eleverna får möjligheten till kreativt tänkande och kunskapen om att hantera information genom att delta i samtal med andra elever.

Två av lärarna nämner hur planeringen av undervisningen anpassas efter ett tematiskt arbetsätt men också anpassat efter elevernas intresse och behov, vilket är betydelsefullt i andraspråksundervisningen. Detta stämmer överens med Yusimah och Amjah (2014) påpekande om betydelsen av att skapa intresseväckande och motivationshöjande uppgifter som engagerar eleverna. Det kan även relateras till majoriteten av lärarnas val av litteratur i undervisningen, de är anpassade efter elevernas kunskapsnivåer men också intressen.

Lärarnas beskrivningar av planeringen av undervisningen redogörs på olika sätt. I förberedelseklassen beskriver en lärare undervisning som planeras utifrån varje enskild elevs förutsättningar, behov och kunskapsnivå. Ett sådant arbetsätt är en medvetenhet

om elevernas olika kunskapsnivåer och förutsättningar, men också för att alla elever ska ha möjligheten till att delta och påverka studieresultat. Cummins (2001) påpekar om andraspråkselevs varierande bakgrunder och kunskaper som behöver tillgodoses, för att hindra situationer där eleven har svårt att knyta an till ny information och kunskap. Lärarna beskriver olika planeringar av undervisning, dock har de i sina beskrivningar i gemenskap att bemöta eleven och vägleda till fyllda kunskapsmål. Det sker, enligt lärarna, genom stöttning, men också genom anpassade uppgifter, intresseväckande uppgifter men också uppgifter som inte ställer för höga krav på eleverna. Lindbergs (2013) framförande om huruvida människan är i behov av stöd tills det sker en utveckling och människan kan verka självständigt, kan relateras till lärarnas olika planeringar av undervisning i svenska som andraspråk.

8.1.2 Hur beskriver läraren utmaningar i undervisningen i svenska som andraspråk?

Under avsnittet *inledning* nämns det huruvida svenska som andraspråk är ett relevant ämne för nyanlända elever. De intervjuade lärarna beskriver en medvetenhet om att nyanlända elever behöver anpassade uppgifter, stöd, tid och samspel med läraren samt en beskrivning om hur nyanlända elever ska få möjligheter till lärande och språkutveckling. Ett sådant arbetssätt beskrivs som en utmaning för lärarna, då det, enligt majoriteten av lärarna, förekommer tidsbrist men också alldeles för många elever i klassen. Det kan relateras till huruvida Axelsson (2013) berör att det behövs en utveckling av medvetenhet för att skolan ska bemöta heterogeniteten i dagens klassrum. Två av lärarna beskriver önskemål om att tillgodose nyanlända elevers behov genom att anpassa undervisningen och arbetsuppgifter, dock brister det på grund av missförstånd, tidsbrist och för många elever i en klass, vilket är förstäligt. Cummins (2017) nämner att det tar cirka fem år för nyanlända elever att kunskapsmässigt förstå på det språk som används i klassrummet och skolan. Det kräver längre tid för nyanlända att hinna ikapp samtidigt som det finns elever som inte hinner ikapp och hoppar av skolan (Cummins 2017:68). För att utveckla nyanlända elevers språkutveckling behöver det utvecklas en undervisning som alla elever kan följa samt anpassade uppgifter och innehåll utifrån elevens förutsättningar (Axelsson 2013:564). Nyanlända elever kan också verka förstå instruktioner, innehållet och informationen dock kan det senare visa sig tvärtom. Yusimah och Amjah (2014) nämner hur intressanta uppgifter kan påverka andraspråkselevs engagemang för att lära sig ett andraspråk, vilket också bidrar med

att de vill förstå instruktioner, information och vad som förväntas av dem. Studiens resultat visade att andraspråks elever tappar intresse och motivation om de inte förstår instruktioner eller vad som krävs av dem, vilket resulterar i hur de hanterar uppgifter i klassrummet. Det innebär att det enbart inte behövs en intresseväckande uppgift för att väcka nyanlända elevens uppmärksamhet, men också en uppgift som eleven klarar av att lösa (Yusimah och Amjah 2014:190). Det kan alltså röra sig om att fånga elevens intresse och därefter skapa ett samspel med eleven, som en av lärarna önskade. Det vill säga skapa en lärandemiljö som gynnar eleven och läraren, eleven får arbeta med intressanta texter och uppgifter, anpassat till kunskapsnivån och läraren får det önskade samspelet där det sker kommunikation och interaktion.

8.2.3 Vilka upplevelser har läraren från undervisningen i svenska som andraspråk?

Samtliga lärare har upplevelser från en gemensam undervisning för alla elever, som en av lärarna nämnde, är ett sätt att inkludera alla elever i klassen. Flerspråkigheten beskrevs som tillgång i resultatet, och tillgången kan användas i undervisningen idag, i svenska klassrum och när tillgången kommer till användning uppstår det inkludering men också en identitetsutveckling. Det finns flera sätt att se flerspråkighet i undervisningen men också som en del av planeringen i undervisningen, där frågan om huruvida det tas tillvara på, ställs. Det ska förekomma stöttande och inkluderande metoder som erkänner och värderar språkliga skillnader samt språklig mångfald (Cummins 2017:193).

Lärarnas beskrivna utmaningar i undervisningen i svenska som andraspråk och upplevelser av andraspråksundervisningen vävs ihop genom att lärarna beskriver upplevelser av kulturkrockar som ett vanligt återkommande subjekt mellan majoriteten av lärarna. Det är betydelsefullt med gemensam förståelse och samspel mellan lärare och elev för att hindra missförstånd, där hastiga slutsatser och en önskan av tålmod, som en av lärarna nämnde, är relevanta i undervisningen med andraspråks elever. Det är alltså beskrivningar av upplevelser som handlar om kultur och identitet, och om det enbart finns fokus på hjärnan och biologin så missas hur människan formas av sociala och kulturella omständigheter (Säljö 2015:91).

8.2.4 Vilken roll ger lärarna modersmålsundervisningen för sina elever?

Förstaspråket inkluderades inte i alla lärarnas undervisning och frågan om hur användbart och betydelsefullt förstaspråket är i undervisningen reflekterades. Axelsson (2013) menar att utvecklandet av ett nytt språk samtidigt som förstaspråket utvecklas och behålls bidrar med att eleverna blir stärkta. Det innebär att det möjliggör situationer där elever kan producera texter på skolspråket men också ökat elevers medvetenhet och skillnader mellan första- och andraspråket (Axelsson 2013:552). Enbart i en av lärarnas undervisning, i förberedelseklassen, inkluderas förstaspråket eftersom läraren träffar och undervisar nyanlända elever och undervisningen planeras utifrån uppgifter med möjlighet till översättning. Det innebär alltså att förstaspråket blir inte enbart inkluderat, utan även en undervisningsstrategi som eleverna kan ta till sig för att förstå undervisningens innehåll. En majoritet av lärarna nämner upplevelser av andraspråksundervisningen i form av en del grammatiska fel som anses vara vanliga för andraspråks elever. Möjligheten till att planera en tvåspråkig undervisning är inte alltid maximal, dock kan lärarna på olika sätt inkorporera elevernas språk i den dagliga undervisningen. Elever kan alltså utifrån förstaspråket bidra med centrala ord och begrepp som bidrar med större språkmedvetenhet om olika uttrycksätt (Axelsson 2013:551). Olika begrepp, uttryck, felstavningar och användning av rak- och omvänd ordföljd, som även nämns av en majoritet av lärarna, kan diskuteras på förstaspråket för att sedan förstås på andraspråket. Det kan alltså förenkla för lärarna samt få en förståelse för elevernas användning av vissa begrepp eller felstavningar. En av lärarna delade med sig om sina upplevelser om att inkludera elevens alla språk i undervisningen och det visade sig att läraren var osäker på hur mycket kunskap som egentligen fanns på förstaspråket, men också att eleverna föredrog att dra paralleller med det engelska språket. Det kan förklaras genom Axelsson (2013) beskrivning av elever som befinner sig på olika nivåer i förstaspråket. Eleverna kan arbeta i grupper där förstaspråket kan användas, för att genom samspel med andra elever förstå ytterligare delar av språket utifrån samarbete och sammanhang. Det vill säga att eleverna lär sig av varandra, kompletterar varandra och hjälps åt. Det kan också bidra med att eleven kopplar samman ny information och nya färdigheter med tidigare kunskaper på förstaspråket. Cummins (2001) och Norén (2010) är eniga om att elevernas lärande gynnas av tvåspråkig undervisning genom att eleven får möjligheten till att delta i en undervisning där fokus inte ligger på bristande kunskaper i det svenska språket. Detta kan relateras

till lärarens undervisning i förberedelseklassen, där eleverna får prata på modersmålet och hjälpa varandra samt använda iPad för översättning. Språket beskrevs som en tillgång och möjlighet för karriär och utbildning, av en av lärarna, och tillgången kan användas i undervisningen idag, i svenska klassrum och när tillgången kommer till användning uppstår det inkludering men också en identitetsutveckling. Det finns flera sätt att se flerspråkighet i undervisningen men också som en del av planeringen i undervisningen, där frågan om huruvida det tas tillvara på, ställs. Enligt Cummins (2017) behöver det förekomma stöttande och inkluderande metoder som erkänner och värderar språkliga skillnader samt språklig mångfald.

8.2 Metoddiskussion

I studien medverkade endast fyra lärare som arbetar på samma skola, vilket kan vara en begränsning då det kan finnas lärare i andra skolor som har andra planeringar, uppfattningar och beskrivningar av utmaningar som möjligtvis kan ge annorlunda svar på frågeställningarna. De intervjuade lärarna arbetar i klasser där majoriteten är elever med svenska som andraspråk, resultatet hade kunnat formuleras annorlunda om det fanns elever med svenska som förstaspråk. Intervjufrågorna i denna studie formulerades och ibland omformulerades för att kunna relateras till frågeställningarna.

Studien bidrar till beskrivningar av undervisning i svenska som andraspråk och en kvalitativ metod var lämplig i relation till syftet och frågeställningarna, som innebar beskrivningar av planering av undervisning, beskrivningar av utmaningar i undervisningen samt upplevelser från andraspråksundervisningen. Den kvalitativa metoden i form av intervjuer bidrog med att kunna få svar men också möjligheter till att eventuellt ställa följdfrågor eller be om förtydliganden. Intervjuerna i denna studie bidrog med samtal som var djupgående och flexibla, vilket inte skulle ha kunnat åstadkommas vid enkätundersökningar. Visserligen hade urvalet blivit större med fler deltagare, dock kortare svar och inget utrymme för utveckling av svar eller förtydliganden. Observationer hade varit en intressant metod för att ta del av lärarnas undervisning och upptäcka eventuella arbetssätt, strategier och struktur som lärarna inte nämner i intervjun. På grund av studiens tidsram valdes intervjuer och inom den tidsram som fanns, lades fokus på intervjuens innehåll.

8.3 Slutsatser

Syftet med studien var att undersöka lärares beskrivningar av undervisning i svenska som andraspråk på högstadiet. I resultatet framställdes sex olika teman som strukturerades efter lärarnas svar på intervjufrågorna. De sex olika teman beskriver och besvarar frågeställningarna genom beskrivningar av planering, utmaningar och uppfattningar av andraspråksundervisning. Alla intervjuade lärare beskrev olika arbetssätt i undervisningen som inkluderar ett samspel och samtliga lärare hade i sina beskrivningar gemensamt att planera undervisning som gynnar elevens språkutveckling. Alla lärarna beskrev utmaningar i andraspråksundervisningar som följdes av kulturkrockar, olika kunskapsnivåer samt delade åsikter om förstaspråkets användning och betydelse i andraspråksundervisningen. Lärarnas beskrivningar av planering av undervisning skiljdes sig åt när det rörde sig om anpassat innehåll för nyanlända elever, då det skedde gemensam undervisning för alla elever förutom i förberedelseklassen. Utmaningar i form av kulturkrockar följdes av gemensamma beskrivningar för majoriteten av lärarna, men den låga kunskapen om skolspråket sågs som en utmaning för en av lärarna. En av lärarna beskrev att användandet av elevernas förstaspråk i undervisningen tillämpades. Två av lärarna beskrev att de inte var säkra på vilken innebörd förstaspråket kan ha i andraspråksundervisningen, och inkluderar snarare engelskan. Studien redovisar ett flertal beskrivningar av planering av undervisning och arbetssätt som kan inkluderas i planeringen, beskrivningar av utmaningar i andraspråksundervisningen som lyfts fram som upplevelser och erfarenheter samt vilka upplevelser lärarna har av andraspråksundervisningen. I dessa tre frågeställningar inkluderas även begreppen stöd, inkludering och flerspråkighet utifrån sociokulturellt perspektiv.

Jag har en förståelse för hur annorlunda undervisningen i svenska som andraspråk kan beskrivas samt en förståelse för lärarnas beskrivningar av olika planeringar, upplevelser, utmaningar, vilken roll läraren ger modersmålsundervisningen, dock är utgångspunkten att tillgodose elevens behov och förutsättningar samt bidra med språkutveckling. Det lärarika i studien är trots olika beskrivningar av undervisning i svenska som andraspråk, är eleven i fokus. Enligt Skolverket (2017) är målet med undervisningen i svenska som andraspråk att eleverna ska få möjligheten till att utveckla kunskaper i och om svenska språket. Det kan ske genom att eleverna i undervisningen utvecklar språket för att

tänka, kommunicera och lära. Eleverna kan uppnå ett sådant mål genom att samspela med andra elever, ha ett samspel med läraren men också anpassade uppgifter som tillgodoser enskilda behov och förutsättningar. Jag håller med en av de intervjuade lärarnas kommentar om att undervisningen kan planeras utifrån elevernas intresse, men även resterande lärarnas kommentarer om att möta eleven på respektive nivå. I framtida planeringar av undervisning i svenska som andraspråk behövs det utrymme för att tillgodose alla elevers förutsättningar och behov oavsett hur många år eleven varit i Sverige. Undervisningen planeras genom att tillämpa intresseväckande arbetsuppgifter, men också väcka en förståelse hos eleverna för det svenska språkets bruk i samhället och skolan.

Studiens resultat kan förhoppningsvis vägleda framtida lärare, samt ge inspiration till planering av undervisning i svenska som andraspråk, förståelse för modersmålsundervisningens roll, ett intryck av olika lärares beskrivningar av upplevelser och utmaningar, som kan vara gynnsamma att ha i åtanke. Fyra lärare delade med sig av egna beskrivningar i undervisningen i svenska som andraspråk men också av kunskap som i sin tur kan byggas på av framtida lärare i undervisningen. Svenska som andraspråksundervisningen i högstadiet utvecklas och om fler lärare undervisar och arbetar med andraspråksundervisningen, kan vi få fler beskrivningar som kan inspirera oss i våra framtida undervisningar i svenska som andraspråk.

8.4 Förslag på vidare forskning

Det hade varit intressant att undersöka vidare om förstaspråksanvändning i andraspråksundervisningen. Genom att intervjua fler lärare som undervisar i svenska som andraspråk och undersöka fler perspektiv om förstaspråksutvecklingen i samband med andraspråksutvecklingen, skulle det möjligtvis uppstå ett resultat olikt denna studie. Utifrån min studie har jag funnit intresse för tvåspråkig undervisning, därför hade det varit intressant att undersöka vidare om hur skolor kan ta tillvara på elevernas flerspråkighet och inkludera elevernas alla språk.

9. Referenslista

- Axelsson, M. (2013). Flerspråkighet och lärande. I K. Hyltenstam & I. Lindberg (Red.), *Svenska som andraspråk: I forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur.
- Backman, J. (2016). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.
- Cohen, L., Manion, L. & Morisson, K. (2011/2007) *Research Methods in Education*. London: Routledge.
- Cummins, J. (2017). *Flerspråkiga elever: Effektiv undervisning i en utmanande tid*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken: För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. (2.uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Hajer, M. (2003). *Språkutvecklande ämnesundervisning: Ett andraspråksperspektiv i alla ämnen*. (17 s) (Hämtad 2018-05-01)
https://www.andrasprak.su.se/polopoly_fs/1.84012.1333707461!/menu/standard/filc/2003_3_Hajer.pdf
- Holme, I.M. & Solvang, B.K. (1997). *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. (2., [rev. och utök.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (3. [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Norén, E. (2010) ”Tvåspråkig matematikundervisning” I: Symposium 2012: *läraryrollen i svenska som andraspråk*. [Red] Olofsson, Mikael, Stockholm: Stockholms universitets förlag, 2013, s. 114-122. (Hämtad 2018-05-03)
http://www.andrasprak.su.se/polopoly_fs/1.203897.1411040058!/menu/standard/file/Eva%20Noren.pdf
- Skolverket, utbildning för nyanlända, 2018. (Hämtad 2018-04-24)
https://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwtpubext%2Ftrycksak%2FBlob%2Fpdf3576.pdf%3Fk%3D3576
- Skolverket. (2016). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. (Reviderad 2017) (Hämtad 2018-04-24)
https://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.264932!/Lgr11_Del_1_och_2.pdf
- Säljö, R. (2015). *Lärande: en introduktion till perspektiv och metaforer*. (1. uppl.) Malmö: Gleerup.
- Säljö, R. (2010). *Lärande och kulturella redskap: Om lärprocesser och det kollektiva minnet*. (2. uppl.) Stockholm: Norstedt.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. (Hämtad 2018-05-04)
https://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf

Wedin, Å (2011). Utveckling av tal och skriftspråk hos andraspråkselever i skolans tidigare år. I: *Didaktisk tidskrift*, Vol 20, No 2, 2011. (Hämtad 2018-04-24)
<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:430049/FULLTEXT03>

Yusimah, DK & Pg Hj, Amjah (2014) "A study of teachers strategies to develop students interest towards learning Enligt as a second language" *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, Volume 134, pages 188-192 (Hämtad 2018-05-04) https://ac.els-cdn.com/S1877042814031486/1-s2.0-S1877042814031486-main.pdf?_tid=27c6d4fb-2262-49a2-8a5b-ffc20bf1529e&acdnat=1527441753_46d7bd940629485ac20c86bacaf6acfa

Zeliha Yazıcı , Binnur Genç İlter & Philip Glover (2010) How bilingual is bilingual? Mother-tongue proficiency and learning through a second language, *International Journal of Early Years Education*, 18:3, 259-268, DOI: 10.1080/09669760.2010.521297. (Hämtad 2018-05-10) <https://www.tandfonline-com.www.bibproxy.du.se/doi/pdf/10.1080/09669760.2010.521297?needAccess=true>

9.1 Bilaga 1

Intervjuguide

1. Hur länge har du arbetat som lärare?
  - a) Vilken grundutbildning har du?
  - b) Hur länge har du undervisat i svenska som andraspråk?

2. Vilken teori bygger du undervisningen på?
  - a) Hur har du tagit del av dem?
  - b) Vilka metoder förknippar du med teorierna och vilka använder du dig av?

3. Hur många elever finns det i klassen?
  - a) Hur organiseras undervisning? I helklass, i smågrupper, i klassrummet eller utanför klassrummet?

4. Finns det nyanlända elever i klassen?
  - a) Om ja, hur sker undervisningen för dem?
  - b) Finns det några speciella åtgärder?
  - c) Vilka utmaningar ställs du inför?
  - d) Hur sker övergången från förberedelseklass till ordinarielklass? Uppstår det några svårigheter hos eleven? Ge exempel.

5. Hur ser en planering ut i undervisningen?
  - a) Anpassas innehåll? Hur, ge exempel?
  - b) Anpassas arbetsformer? Hur, ge exempel?
  - c) Anpassas undervisningssätt? Hur, ge exempel?

6. Förekommer det samarbete med modersmåls lärare?
  - a) Om ja, på vilket sätt?
  - b) Om nej, anser du att det hade varit en tillgång för elevens språkutveckling?

7. Förekommer det samarbete med studiehandledare?
  - a) Om ja, på vilket sätt?
  - b) Om nej, anser du att det hade varit en tillgång för elevens språkutveckling?

8. Finns det exempel på stöd i undervisningen som du önskar att du fått ta del av?
  - a) Om ja, i så fall vad? Ge exempel.
  - b) Om nej, vad för slags stöd kan det tänkas finnas?

9. Vad anser du är viktigt att ha i åtanke i undervisningen av elever med svenska som andraspråk?

10. Vilka upplevelser har du av bemötandet med andraspråkselever?

a) Finns det något du upplever som problematiskt?

11. Vilka utmaningar har du ställts inför i undervisningen?

a) Hur har du hanterat utmaningarna?

12. Hur funderar du runt flerspråkighet?

a) På vilket sätt kan man se att det finns flerspråkighet i klassen?

b) I vilken utsträckning kan alla eleverna använda alla sina språk?

13. Vad anser du vara viktigast i undervisningen för att eleven ska kunna utveckla alla sina språk?

9.2 Bilaga 2

Informationsbrev

Mitt namn är Vida Hassan och jag studerar ämneslärarprogrammet med inriktning i svenska som andraspråk. Jag ska skriva en uppsats som ska ge information om vilka upplevelser lärare har av en undervisning samt hur undervisningen bedrivs i svenska som andraspråk i högstadiet.

Syftet med undersökningen är att ta reda på hur lärares planering är strukturerad och hur undervisningen bedrivs för andraspråks elever samt tankar och upplevelser kring undervisning i svenska som andraspråk.

Jag avser att intervjua fyra lärare som undervisar i svenska som andraspråk på högstadiet.

Jag följer vetenskapsrådets rekommendationer utifrån informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Jag kommer att informera om uppsatsens syfte, jag vill även göra dig medveten om att du bestämmer själv över din medverkan genom att ta del av ett samtyckesbrev eller välja att inte medverka. Utifrån konfidentialitetskravet så kommer ditt deltagande vara anonymt och uppsatsen kräver inga personliga beskrivningar. Samtlig skola och klass kommer även att vara anonyma. Uppgifter som samlas kommer enbart användas för forskningsändamål.

De frågor som kommer ställas är riktade mot hur du som lärare planerar och bedriver en undervisning i svenska som andraspråk, hur du som lärare bemöter elever med eventuella svårigheter samt vilka utmaningar som förekommer eller förekommit.

Ditt deltagande i undersökningen är frivillig och du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan en motivering.

Ytterligare upplysningar lämnas av nedanstående ansvariga.

Falun, 2018-03-27

Vida Hassan
xxxxx@du.se
07xxxxxxxx

Handledare

9.3 Bilaga 3

Samtyckesbrev

- Syftet med undersökningen är att ta reda på hur lärares planering är strukturerad och hur undervisningen bedrivs för andraspråkslever samt tankar och upplevelser kring undervisning i svenska som andraspråk.
- Jag följer vetenskapsrådets rekommendationer utifrån informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Jag kommer att informera om uppsatsens syfte, jag vill även göra dig medveten om att du bestämmer själv över din medverkan genom att ta del av ett samtyckesbrev eller välja att inte medverka. Utifrån konfidentialitetskravet så kommer ditt deltagande vara anonymt och uppsatsen kräver inga personliga beskrivningar. Samtlig skola och klass kommer även att vara anonyma. Uppgifter som samlas kommer enbart användas för forskningsändamål.
- De frågor som kommer ställas är riktade mot hur du som lärare planerar och bedriver en undervisning i svenska som andraspråk, hur du som lärare bemöter elever med eventuella svårigheter samt vilka utmaningar som förekommer eller förekommit.
- Ditt deltagande i undersökningen är frivillig och du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan en motivering.

Jag samtycker att delta i undersökningen och har tagit del av ovanstående information.

Underskrift

Datum